

Hiiburu Vuosi

Ŋmɔŋ dɪ yɪna tɪ ɔ wɪa ɔ Bɔa Yɪsa ma dene

¹ Kɔrɪŋ ma wa Ŋmɔŋ die daaga ɔ naazɔalɪba ma a bala wɪa a yɪa tɪ chɔɔŋkɔsɪlɪba saŋŋa pam aŋaŋ sieti pam ma,

² ama lele nɪŋ ɔ vaa wa ɔ Bɔadembike dɪ balɪ a yɪ tɪ. Ɔ ma Ŋmɔŋ dɪ daagi a naaŋ dɔnɪa ta bɪ vɔarɪ wa dɪ ɔ sɪmma jaan mana.

³ Wɔnɔŋ ɔ yɪne Ŋmɔŋ gban gban nɪasɪŋ, ta chaana Ŋmɔŋ chaanɔŋ, ta pɔgɪlɪ dɔnɪaka gie lɔga mana aŋaŋ ɔ nɔawɔŋ dieke dɪ yalla hagɪrɪŋ wa. Die ɔ yɪne wudieke dɪ baan vaa vuosi ye ba bɪaŋ naachaala a kpatɪ wa, ɔ wa kalɪ wa Ŋmɔŋ vuodieke dɪ yɪne hagɪrɪtɪeŋ wo nuudiigɪŋ chaan arɪzanna ma.

Ŋmɔŋ Bɔadembike hagɪrɪŋ wɪa

⁴ Ŋmɔŋ dɪ yɪne ɔ Bɔadembike saan dɪ tɪaŋ malakasi saaraha, die gban gban Bɔadembike dɪ tɪaŋ ba.

⁵ Dama Ŋmɔŋ ye ka balɪ yɪ ɔ malakasi wɔnyɪ dɪ:

“Fɔnɔŋ yɪwo n Bɔadembɪŋ,
ta jinne maŋ yɪ fɔ Chɔɔŋ.”

Yaa Ŋmɔŋ ye balɪ yɪ ɔ malakasi wɔnyɪ dɪ:

“N nan keŋ yɪ ɔ Chɔɔŋ
ta ɔ yɪ n Bɔadembɪŋ.”

⁶ Saŋŋa dieke Ŋmɔŋ die dɪ bala ɔ tɔŋ ɔ Bɔadembɪŋ dieke dɪ yɪne nyɪŋnaaŋka mana sikpɛntɪeŋ tɪŋgbanŋka gie me wo die ɔ bɪ balɪ dɪ:

“N̄m̄uŋ malakasi mana mu ba jama wa muŋ.”

7 Ama naa N̄m̄uŋ die d̄i bal̄i yaa gamma malakasi ma, d̄i:

“N̄m̄uŋ yiwo v̄ malakasi d̄i yi haalt̄i ta b̄i yi ba yi bolinyaan̄.”

8 Ama ta bal̄i ȳi v̄ B̄uadembike d̄i:

“Yiwo N̄m̄uŋ, ta fu naari nan d̄i beri yaa gamma haahuu.

Ta daansa fu vuosi an̄an̄ wusie.

9 F̄uŋuŋ nuŋ cho wo vuŋuŋ ama ta haa b̄ian̄ die w̄ia man̄uŋ N̄m̄uŋ vuodieke d̄i yine fu N̄m̄uŋ d̄i vuari fu

ta ȳi fu jul̄ma ta fu yaa suḡf̄ial̄i dieke d̄i faas̄ina t̄ian̄

fu z̄val̄uŋ.”

10 Ta die b̄i bal̄i naa d̄i:

“N̄m̄uŋ, piiliku me wo naan̄ wa t̄uŋban̄ka gie, ta naan̄ ŋ̄muŋsikpen̄ an̄an̄ fu nuusi.

11 A mana nan ken̄ kpi, ama f̄uŋuŋ nuŋ nan w̄iar̄i a beri;

a mana nan ken̄ k̄ur̄uŋ a ch̄ur̄i s̄iba gat̄i.

12 Nan ken̄ kpen̄he s̄iba jayeekikp̄uŋ, ta nan tar̄iḡha s̄iba fu tar̄iḡnana gat̄i.

Ama f̄uŋuŋ nuŋ wo tar̄iḡuŋ, ta nan d̄i beri yaa gamma haahuu.”

13 N̄m̄uŋ ye ka bal̄i a ȳi v̄ malakasi w̄onȳi d̄i

“Kala n̄ nuudiigiri gie chaan̄,

a ga t̄ugi san̄a dieke n̄ balla n̄ naḡi fu dataasi

a ȳi fu nuusi me.”

14 Malakasi mana yiwo haalt̄i ta jama N̄m̄uŋ ta v̄ t̄uma ba d̄i ba ken̄ a sun̄i vuodiekemba d̄i balla ba ye gbat̄itaan̄ku.

2

Gbatitaan kpenkpun wia

¹ Tɪ mʊ tɪ yigi wo wusie diekemba tɪ wɔnna a yalla ken ken amʊ tɪ kaan taari ta va ha.

² Wudiekemba malakasi dɪ mʊsɪna a yɪ tɪ chɔŋkʊsɪba die yiwo wusie ta vuodieke die dɪ kana ka dɪ ha die ye wo tɪbɪdatɪ dieke dɪ mʊna.

³ Die wia, dɪ yɪ tɪ ka saagɪ a wɔmma gbatitaan kpenkpukʊ waha vɪnɪŋ, tɪ baa tɪ yiwo lala a nyɪŋ tɪbɪdatɪŋ ma? Tɪ Yɔmɔtien gban gban die wolinne a mʊsɪ yaa gamma gbatitaan kʊ gie mi, ta vuodiekemba die dɪ wɔnna wa dɪ dagɪ tɪ dɪ ka sen yiwo wusie.

⁴ San ka mi Nɪmɪŋ die dɪ tɪŋ mamachi wɔkpɪma anan dagɪtɪ pam ta die bɪ yɪ vuosisi v Halikasika piinisi v yaalala dene, die dɪ dagɪ dɪ v waha yiwo wusie.

Vuodieke dɪ sina gbatitaan

⁵ Nɪmɪŋ die ka vɔari malakasisi dɪ ba daansɪma dɔnɪa dieke dɪ bala ka ken ta tɪ bala naa wa.

⁶ Dɪ maagɪya mɪŋ jigin kaanɪ Nɪmɪŋ gban kʊ sɔŋ dɪ:

“Nɪmɪŋ, vuota yiwo bia fu yile v wia?

Ta bɪ yi bia fu бага dɪ bie v ma?

⁷ Naan wa mɪŋ ta v ka tugɪ malakasi ta bɪ yi v ye bɪrɪŋ anan pɪmpagɪŋ

⁸ ta vaa v sɪ jaan mana.”

Dɪ baliya mɪŋ dɪ Nɪmɪŋ vaa wa vuota dɪ yi “Jaan mana sikpentien.” Dɪ dagɪya dɪ v sɪ jaan mana mɪŋ, ama lele vuota ye ka sɪ jaan mana.

⁹ Ama tɪ sɪba yaa gamma Yisa wia. Wɔnɪŋ sanja bita Nɪmɪŋ die dɪ va v ka tugɪ malakasi,

dı ʋ tuo vuota mana kuŋ a kpi, wɔnɔŋ Nɔmɔŋ zɔɔlɔnɔhɔgɔla wɔa. ʋ kumbu wahala diile wɔa Nɔmɔŋ dı vaa ʋ ye bɔrɔŋ aŋaŋ pɔmpaŋɔŋ.

¹⁰ Nɔmɔŋ vuodieke dı naanna jaan mana ta bɔ pɔgɔlɔ jaan mana wɔnɔŋ ʋ vana ʋ ballɔ pam dı ʋ juo ʋ naari ma, naa die tɔgɔsɔna a yɔ wa dı ʋ vaa ba gbɔgbatɔtaantɔ Yisa seŋ yɔ ba Gbɔgbatɔtaantɔ aŋaŋ wusie, ʋ wahala diilehe wɔa.

¹¹ Wɔnɔŋ ʋ yinene vuota dı yɔ Nɔmɔŋ vuosi, ta wɔnɔŋ aŋaŋ ba mana dı lagɔŋ a yaa Chɔɔŋ balɔmɔŋ. Die wɔa Yisa dı ka chɔga viivi dı ʋ wasɔma ba ʋ nɔmballɔ.

¹² Die ʋ balɔ yɔ wa Nɔmɔŋ dı:

“N nan balɔ n vuosi wudieke fɔ yine;
a bɔrɔ fɔ saan ba lagɔmɔŋ jɔgɔŋ.”

¹³ Die ʋ bɔ balɔ dı, “Manɔŋ nɔnɔŋ n nan yɔ Nɔmɔŋ yada”, ta bɔ baari dı, “Manɔŋ aŋaŋ ballɔ diekemba Nɔmɔŋ dı yɔna mɔŋ wa lagɔŋna beri naa.”

¹⁴ Nɔmɔŋ ballɔ dı yine vuota ta yaa nyɔŋgbanɔŋ aŋaŋ zɔŋ wɔa, Yisa dɔaŋ die dı keŋ yɔ vuota sɔba banɔŋ, amɔ ʋ kumbu me ʋ keŋ chɔɔsɔ Sitaani vuodieke dı yalla kuŋ hagɔrɔŋ wa,

¹⁵ ta ʋɔari vuodiekemba dı chɔgɔnana kuŋ ba ŋmaamɔŋ ma, dama die ba yiwo ŋmaamɔŋ yɔŋɔsɔ ba miivoli mana ma.

¹⁶ Wusie, daa malakasisi ʋ sunŋe, ama Abarahamɔ haagɔsɔsɔ ʋ sunŋe.

¹⁷ Naa wɔa dı mɔ ʋ sɔmma sɔba ʋ nɔmballɔ jaan mana ma amɔ ʋ nan bɔagɔ yɔ kɔkaabɔtɔba jakɔɔŋ dieke dı yine wusietɔŋ ta bɔ chɔga zɔɔlɔŋ, ta nagɔ ʋ gbaj a yɔ kaaba vuota wɔa Nɔmɔŋ jɔgɔŋ, amɔ Nɔmɔŋ nan nagɔ ba wɔbɔatɔ a chaa ba.

18 Ta lele, ɔ nan biagi sunji vuodiekemba Sitaani dɪ magɪsɪna dama Sitaani die magɪsɪ ɔ gbanj mɪj ta ɔ dii wahala.

3

Yisa yiwo vuokpɪj a tɪaj Mosisi

1 N nɪballɪ diekemba dɪ yine Njɪmɪj vuosi ta ɔ wa nɪ naa, nɪ yilime yaa gamma Yisa ma, vuodieke Njɪmɪj die dɪ tɔnna dɪ ɔ keɲ yi kɪkaabɪtɪba jakɔɔrɪ tɪ Njɪmɪj jɪamɪj sienj me wo.

2 Die ɔ yiwo wusietienj a yɪ Njɪmɪj vuodieke dɪ vɔarɪna wa dɪ ɔ keɲ tɪj tɔɔmaha gie wo sɪba Mosisi die dɪ yine wusietienj ɔ tɔɔma ma Njɪmɪj vuosi sɔkɔ.

3 Mɪmɪrɔɔ dɪ yese bɪrɪj pam a tɪaj tiginj dieke ɔ mɪna wa, die gbanj gbanj Yisa dɪ mɔ ɔ ye bɪrɪj pam atɪaj Mosisi.

4 Tiginj nɪj mana vuonj mɪnana ka, ama Njɪmɪj mɪna jaan mana.

5 Mosisi die yiwo wusie tɔntɔntɔ Njɪmɪj vuosi mana jiginj, a bala wudiekemba Njɪmɪj dɪ bala ɔ daansɪ a bali.

6 Ama Masia nɪj ɔ yiwo wusietienj ta sɪ Njɪmɪj tigrɪ mi ta yɪ Njɪmɪj Bɔadembɪj. Dɪ yɪ tɪ yaa kenyiti ananj kpaadensɪj yaa gamma tɪ tamaka ma, die nɪj tɪnɪj tɪ yine Njɪmɪj tigrɪ vuosi mi.

Njɪmɪj vuosi voosɪj wɪa

7 Die wɪa, nɪ saagi a yɪ wudieke Halɪkasɪka dɪ bala wa, dɪ:

“Dɪ yɪ nɪ wɔj Njɪmɪj lɔlɪj jinne,

8 nɪ da vaa nɪ sɔgtɪ hagɪrɪma sɪba nɪ chɔɔɲkɔɔlɪba die dɪ zetine Njɪmɪj nɔari,

sıba die ba sına die wo hagıyen me wo ta magıst wa wa.

⁹ Nımıń die balıya mıń dı:

‘Die ba wıń ye wudieke n yinene a ga tıgı bına banıst-nısa wa ama mi die ba magıst mıń.

¹⁰ Die wıa mıń ju sunıurıń anan vuosi mi ta baart dı,
Ba sıgıtı ma, ba zeti mıń mıń, ta ka dı n sieti.

¹¹ Die mıń ju sunıurıń ta yı nıarı gie dı,
ba kaan wıń juu tıngban dieke n tınna baa n yı ba voosıku wo me.’ ”

¹² N zvalıń, nı summa ta da vaa sınanyilibıatı anan chulıń yı nı wonıy yınıńı kwan ta va miivolıtıń Nabıdie Nımıń.

¹³ Ama nı sunııme tan daan mana tı yene bie tı miivoli me naa, ta nı daa vaa bıan gaan nı an nı yı tıbhagırtıelıń.

¹⁴ Dama dı yı tı yıgı yada dieke tı yalla a nııń piilıku me wo a yallı keń keń a ga tıgı kpatıń, tıurı anan Masia nan yı tıntıntı chanchaalıń.

¹⁵ Naa die ba maagt Nımıń gbanık sın dı:

“Dı yı nı wıń Nımıń lılıń jinne,
nı daa ligi nı tıba, sıba nı chońkısılıń die dı lıgıne ba tıba dene wo ta die wagı anan Nımıń ta zeti wo wo.”

¹⁶ Mınta mba die wınnı Nımıń lılık ta zeti ke wo? Dı yıwo vuodiekemba mana die Mosisi dı dına ba nııńa a yaa ba a nııń Ijıpitı tıngban ma wa.

17 Mı̄nı̄a mba N̄mı̄j die dı̄ ju sını̄yurı̄j a yı̄ bına banı̄sı̄-nı̄sa wa? Dı̄ yiwo vuodiekemba die dı̄ yine bı̄abı̄ a kpi hagı̄yen me wo.

18 Mı̄nı̄a mba N̄mı̄j dı̄ die balı̄ a yı̄ dı̄, “Ba kaan̄ w̄ōj a juu tı̄ngban̄ dieke n tınna baa n yı̄ ba voosiku wo me?” Die dı̄ yiwo vuodiekemba die dı̄ zetı̄ne ı̄ n̄varı̄.

19 Die wı̄a tı̄ wa sı̄ba dı̄ die ba ka bı̄agı̄ juu kanı̄j tı̄ngban̄ka me, dama die ba wone yada wı̄a.

4

1 Lele nı̄j, N̄mı̄j wa yı̄ tı̄ n̄varı̄ mı̄ dı̄ tı̄ ken̄ a ye voosi dieke ı̄ bala ka wı̄a wa. Die wı̄a nı̄ mana summa amı̄ nı̄ w̄onyı̄ kaan̄ waarı̄ ka.

2 Tı̄ gban̄ tı̄ w̄ōj N̄mı̄j w̄ovı̄naha mı̄j sı̄ba die ba w̄onna dene wo. Die ba w̄ōj w̄ovı̄naha mı̄j ama die ka wo nȳvarı̄ a yı̄ ba, dama die ba w̄onna wa ba ka tuo ke an̄an̄ yada.

3 Die wı̄a, tı̄nı̄j vuodiekemba dı̄ yine N̄mı̄j yada naa, nan ken̄ juu voosi dieke N̄mı̄j dı̄ yına n̄van̄ dı̄ ı̄ nan yı̄ wa. Sı̄ba N̄mı̄j die dı̄ bala die wo, dı̄

“Manı̄j die n ju wa sını̄yurı̄j ta yı̄ n̄varı̄ gie:

Ba kaan̄ w̄ōj juu tı̄ngban̄ dieke n tınna baa n yı̄ ba voosiku.”

Die ı̄ ken̄ bala naa, ta ı̄ w̄ōj kpatı̄ ı̄ naamı̄j t̄v̄ma piiliku me mı̄j.

4 Dama N̄mı̄j gban̄ku s̄nı̄ jı̄gı̄j kaanı̄ ı̄ w̄ōj balı̄ mı̄j yaa gamma daraa aȳı̄p̄oyı̄ wa gie daarı̄, dı̄: “N̄mı̄j die vaa wa ı̄ t̄v̄ma mana ta voosi daraa aȳı̄p̄oyı̄ wa daraan̄.”

⁵ Ta die bi balu wuru gie gban gban du: “Ba kaan won a juu tngban dieke n tinna yaala n yi ba voosiku.”

⁶ Ama Nmuj voosin jigin beri du vuosi juu. Vuodiekemba die du wolinne won Nmuj wovunaha die ka ye kanuj voosiku mi, dama die ba ka yi Nmuj yada.

⁷ Nmuj bi zien wo daan kaanu, ta wasa daaru mi “Jinne.” Ta bina pam kuan chaan Nmuj die du bi daagu Davidi ma a balu wuru gie siba du wone a maagu Nmuj gbanke ma dene wo du:

“Du yi nu won Nmuj loluj jinne,
nu daa ken vaa nu sogiti haguima.”

⁸ Du tuj yi Josua du biagu a yi ba voosin, Nmuj tuj kaan bi balu yaa gamma daan kaanu.

⁹ Naa dagiya du Nmuj vuosi voosiku ye kien muj siba Nmuj du voosine daraa ayupoyi daraan dene wo.

¹⁰ Dunda daaru mi, Nmuj vuosi nan vaa ba tsuma ta voosi siba Nmuj die du vana u tsuma ta voosi dene wo.

¹¹ Die wa, nu vaa ti kpanji ti gban ta ye voosiku mi, amu ti wonyi kaan waaru ka siba die ba zetine Nmuj nuaru ta waaru ka dene wo.

¹² Dama Nmuj waha yiwo wudieke du yalla miivoli, ta yaa haguju, ta bi die a tian takoobi dieke du yalla nua ale. Nmuj waha biagu gobe a tuga vuota haaluj anan miivoli jigin, ta tuga u gbime anan u koba kpaan, ta tuga ta puo u sanyile anan wudieke u yilinene u sju ma.

¹³ Ta nyinaanka mana du bie yaaluj ma, ta Nmuj, vuodieke du bala u ken dii ti saruya wa nine du yese he; ta jaan wori a loburu.

Masia yine ti kaabɔŋ jakuɔŋ

14 Tɪ yaa wa kaabɔŋ jakuɔŋ, vuodieke dɪ wolinne ga Nɔmɔŋ gban gban jigin arɔzanna ma, wɔnɔŋ ɔ yine Yisa, Nɔmɔŋ Bɔadembike. Die wɪa, tɪ mɔ tɪ yigi ken ken yada dieke tɪ bala yaalɔŋ ma wa.

15 Tɪ kaabɔŋ jakuɔŋ ka yi vuodieke dɪ kana ka chɪga tɪ zɔɔɔŋ tɪ wabɔŋ ma, ama wɔnɔŋ nɔŋ die ɔ ye wo magɔŋ yiri yiri sɪba tɪ gban, ama wɔnɔŋ die ɔ ka yi bɪaŋ.

16 Die wɪa, nɪ vaa tɪ yaa kpaadensin ta ga Nɔmɔŋ vuodieke dɪ yine burichini wo jigin, ta ye zɔɔɔɔŋchɪgɪla aŋaŋ sunŋin aŋ ka sunŋi tɪ saŋŋa dieke tɪ ken yaala.

5

1 Kaabɔŋ jakuɔŋ mana Nɔmɔŋ ŋaana vuara wa a nyɪna ɔ chanchaalɔŋ sɔŋ dɪ ɔ zie ba nan ma a kaabɔma a yɪma wɔnɔŋ Nɔmɔŋ ba bɪaŋ wɪa.

2 Ʋ gban gban ɔ wabɔna sieti pam ma wɪa, ɔ biagi pɔgɪla vuodiekemba dɪ waarɪna yɪaŋ ta taari nyɪŋ sieku me sɔmm.

3 Ta ɔ gban gban ɔ wabɔna wɪa, ɔ ka yie kaabaha vuosi nyɪna ma wɔbɪatɪ wɪa, ama ɔ yie mɔŋ aŋaŋ ɔ gban gban ɔ wɔbɪatɪ wɪa.

4 Vuon ka vuara ɔ gban a yie kaabɔŋ jakuɔŋ, sie Nɔmɔŋ vuari wa sɪba die ɔ vuari na Arɔni dene wo.

5 Die gban gban, Masia die dɪ ka kɔtɪ ɔ gban ta vuari ɔ gban dɪ ɔ yi kaabɔŋ jakuɔŋ ama Nɔmɔŋ die bala a yɪ wa dɪ:

“Fɔnɔŋ fɔ yine n Bɔadembin;
ta jinne maŋ birɔŋ fɔ chɔɔŋ.”

⁶ Ta ɔ balɪ jigin kaanɪ dɪaŋ
 “Fɔnɪŋ nan keŋ yi kɪkaabitɔ yaa gamma haahuu,
 sɪba Melikizedeki.”

⁷ Die Yisa dɪ yene bie tɪŋgbaŋka gie me wo,
 die ɔ ŋaan jɔɔsa Ŋmɪŋ ta bala ɔ wumugisike
 aŋaŋ nɪntaantɪ a yɪa Ŋmɪŋ, vuodieke dɪ baan
 biagi gbatɪ wa a nyɪŋ kumbu me wo. Die ɔ yine
 vuodieke dɪ sɔɔna ɔ gbaŋ a yɪa Ŋmɪŋ wɪa, Ŋmɪŋ
 die dɪ wɔŋ ɔ jɔɔsɪŋ.

⁸ Die ɔ seŋ yiwo Ŋmɪŋ Bɔadembɪŋ wusie, ama
 die ɔ dii wo wahala ɔ tuone Ŋmɪŋ nɔaŋ wɪa,

⁹ ta die keŋ dii wahalaka kpatɪ, ta yi
 vuodiekemba mana dɪ tuone ɔ nɔaŋ dɪ ye
 gbatɪtaan dieke dɪ wone kpatɪŋ.

¹⁰ Dama Ŋmɪŋ die vɔarɪ wa mɪŋ dɪ ɔ yi kaabɪŋ
 jakɔɔŋ sɪba Melikizedeki.

Yada taanɪŋ kpaamɪŋ

¹¹ Tɪ tɪŋ nan balɪ nɪ wɪa pam yaa gamma Masia
 aŋaŋ Melikizedeki ma, ama dɪ hagɪrɪ mɪŋ dɪ tɪ
 dagɪ nɪ a chɪasɪ, dama nɪ ka sɪba wɪa chɪasɪ lagɪ
 lagɪ.

¹² Dɪ tɪ mɔ nɪ yiwo dɪdagɪrɪŋ saŋka gie,
 ama nɪ ye yaala dɪdagɪrɪŋ aŋ ba dagɪ nɪ yaa
 gamma Ŋmɪŋ wɪaha wupiilikehe. Nɪ sɪ sɪba
 ballɪnyaalɪsɪ ta mɔ nɪ nyume biisinɪ daa nyindiiki
 dɔnsa.

¹³ Vuodieke dɪ nyunene biisinɪ ye yiwo
 bɔanyaalɪŋ, ta ka sɪba wɪŋ mana yaa gamma
 vɪŋŋ yaa biŋ ma.

¹⁴ Nyindiiki dɔnsa nɪŋ yiwo nyɪŋkɔra sɪtɪ,
 banɪŋ ba dagɪ ba mɪŋ ba sɪba wudieke dɪ yine
 vɪŋŋ aŋaŋ wudieke dɪ yine biŋ.

6

¹ Die wia, nu da vaa ti wiaru Masia waha wupiilikehe dagu ma, ama nu vaa ti daguma wudiekemba di muna a yua vuodiekemba di kurinna Masia dusu ma wa. Die wia ti ka bi yaala ti balma yaa gamma wudieke wia ti muna ti chigi nyu ti wobiati ma ta yi Nmu yada,

² ta bi balma yaa gamma Nmu nyaabu sula wia anan nuu dusu vuosi ma anan kumbu hagu wia anan Nmu di balla u dii vuosi sariya dene ta ka wo kpatu dene.

³ Du yi Nmu di saagu ti nan ga nuha.

⁴ Masia didusuri diekemba di zetine u dusu, di nan di hagu an ba biagi a tarigi ba sunanyile. Saha kaanu die ba bie wo Nmu chaanu ma, ta banu anan ba chanchaalu di tuo Nmu Halikasika, ta lan arizanna ma piini a ye,

⁵ ta die siba Nmu wia nansu di siba die, ta siba duna dieke di kienene wo hagu wia,

⁶ ama ta ken zeti Masia dusu. Di nan di hagu di ba yinji tarigi ba sunanyile, dama ba bi kuv wa Nmu Buadembike dagariku ma ta yi wo viivi yen me mu.

⁷ Tungban dieke nuu di haana nu ka di sunu ta yie nyindiike a yua vuodiekemba di kuna wa, Nmu yi alibarika yi kanu tungban ka mi.

⁸ Ama du yi ka nyuu hangosu anan huubiati, die nu ka wo nyuaru, di kaan yuasi ta Nmu kaa kaati yi ka an ka dii bolu a chusu.

⁹ Ama ti numballi, anan ti bala naa mana, ama ti ka chele yaa gamma nu ma. Ti siba di nu bie sievuku ma, gbatitaanu sievuku ma.

10 N̄m̄iŋ n̄uŋ yiwo wusietieŋ. W̄ɔn̄uŋ ɔ kaan̄ daan̄ tuŋ dieke n̄i t̄ɔnna wa, yaa choti dieke n̄i yalla an̄aŋ wa wa ta die sun̄ŋi ta ye sun̄ŋe Masia d̄i d̄u s̄i r̄i ba wa.

11 T̄i yaala n̄i w̄ɔnȳi mana yalluma kan̄uŋ s̄ɔk̄ɔ mi a ga t̄ɔŋi kpat̄i k̄ɔ, am̄ɔ n̄i yalla tama d̄i n̄i nan ye jadieke wo n̄i nan seŋ a ye ke.

12 T̄i ka yaala n̄i yi walunk̄r̄iat̄iel̄iŋ, ama t̄i yaala n̄i yi vuodiekemba d̄i ȳine Yisa yada, ta yalluma suguru, ta keŋ ye jadieke N̄m̄iŋ d̄i ȳina n̄ɔaŋ d̄i ɔ nan ȳi ba wa.

N̄m̄iŋ wusie n̄ɔaŋ wo ch̄u l̄iŋ

13 N̄m̄iŋ die d̄i ȳina Abarahami n̄ɔari, die ɔ h̄ɔɔ wa ɔ gban̄ gban̄ ɔ saan̄ ma, dama vuon̄ wori a t̄iaŋ w̄ɔn̄uŋ N̄m̄iŋ ɔ baan̄ nan h̄ɔɔ vuoke mi saan̄ ma.

14 Die ɔ baari d̄i, “Man̄uŋ n̄ ȳia f̄ɔ n̄ɔaŋ d̄i n̄ nan yi alibarika a yi f̄ɔ ma, ta ȳi f̄ɔ haaḡi s̄i pam.”

15 Abarahami die d̄i dii suguru ta die keŋ ye jadieke N̄m̄iŋ d̄i ȳina n̄ɔari d̄i ɔ nan ȳi wa wa.

16 Vuota d̄i keŋ baa ɔ h̄ɔɔ ɔ ŋaan̄ h̄ɔɔ wa vuodieke d̄i tianna wa saan̄ ma, ta ɔ h̄ɔɔ s̄i s̄i d̄i k̄ɔa n̄i n̄haḡi r̄iŋ mana.

17 Vuodiekemba d̄i bala ba tuo n̄ɔa dieke N̄m̄iŋ d̄i ziene wo, die ɔ yaala ɔ daḡi ba d̄i ɔ kaan̄ tar̄iŋi ɔ s̄ɔŋanyile; die w̄ia die ɔ h̄ɔɔ a ḡɔti ɔ n̄ɔari ma.

18 N̄m̄iŋ kaan̄ biaḡi ch̄i b̄i ŋm̄i n̄ch̄i b̄i s̄i. Die w̄ia nyinti ale wa gie, ɔ n̄ɔari an̄aŋ ɔ h̄ɔna wa wo tar̄iŋi. Die w̄ia t̄i ch̄i ḡi na a ga ɔ jiḡiŋ a ye gbat̄i taan̄uŋ naa wa, d̄i m̄ɔ t̄i vaa ɔ n̄ɔari gie kpan̄ŋi s̄i t̄i an̄ t̄i yigi tama dieke t̄i yalla wa a yalla keŋ keŋ.

19 Tama dieke ti yalla naa die vana ti sɔgti di hagu, ta ga juu arizanna ma Nmɔɔ juamɔɔ juokpenkpɔkɔ sɔɔ a garisa garɔ dieke di puone juokpenkpɔkɔ a ga tɔgti juodieke di yine kasɔ Nmɔɔ juokpenkpɔkɔ sɔɔ wa.

20 Mi die Yisa die di wɔɔ zie ti naɔ ma a yi ti sieyiiritu, ta yi kaabitɔba jakɔɔ yaa gamma haahuu sɔba Melikizedeki.

7

Nmɔɔ Kɔkaabitɔ Melikizedeki wɔ

1 Melikizedeki wa gie die yiwo Salemi tɔɔ naa, ta bi yi Nabidie Nmɔɔ kɔkaabitɔ. Die Abarahami die di nyɔna tɔɔ dieke die v biagɔna a nyaɔɔ naalɔba banɔsa a yɔɔɔ a kien wo, die Melikizedeki die di tuoli wo sien me a yi alibarika a yi wo.

2 Abarahami die di yi wa nyindiekemba mana v nagɔna a nyɔɔ mi wo ban mana sɔɔ kaanɔ. U saarɔ Melikizedeki wa chɔɔɔ yine “Sɔgtɔɔɔɔ Naa” ta v die bi yi Salemi tɔɔ naa, ta Salemi chɔɔɔ di yi “Sɔgtɔɔɔɔ” die wɔ v bi yi “Sɔgtɔɔɔɔ Naa.”

3 Wɔɔ die wori a daga yaa gamma Melikizedeki chɔɔɔ wɔ yaa v nuɔ wɔ yaa v chɔɔɔkɔsɔba wɔnyɔ wɔ yaa v gban gban v maarɔ yaa v kuɔ wɔ. U sɔ sɔba Nabidie Nmɔɔ Bɔadembike, ta yi Nmɔɔ kɔkaabitɔ yaa gamma haahuu.

4 Ye Melikizedeki die di yine vuokpɔɔ dene, ta ti chɔɔɔkɔsɔɔkɔɔ Abarahami die yi wa jadieke mana die v wagɔna gbatɔ a nyɔɔ tɔɔ ma ban sɔɔ mana kaanɔ.

⁵ Mıraha die dagıya dı Izara vuosisi gbaŋ mu ba vuarı wa ba nyinti baŋ suŋ mana kaanı a yi ba gbaŋ gbaŋ ba buuriŋ die dı yine Liiva haagısı ta yi Nımuŋ kıkabıtıba aŋaŋ ba mana die dı yine Abarahami haagısı mana yoru.

⁶ Melikizedeki die ka yi Liiva haaguŋ ama Abarahami die yi wa wa u nyinti baŋ suŋ mana kaanı. Die Melikizedeki die dı yi alibarika a yi Abarahami ma, wonuŋ vuodieke Nımuŋ dı yına nuarı.

⁷ Vuouŋ mana sıba muŋ dı vuodieke dı yınana alibarika yiwo vuokpuŋ a tuŋ vuodieke dı tuosinene alibarika ka.

⁸ Kıkabıtıba diekemba die dı tuosinene nyinti baŋ mana suŋ kaanı a nyına vuosi jigıŋ die yiwo vuota ta die dı keŋ kpie, ama Melikizedeki vuodieke die dı tuosinene nyinti baŋ mana suŋ kaanı a nyına Abarahami jigıŋ ye bie wo u miivoli me sıba Nımuŋ gbaŋku dı dagına dene wo.

⁹ A bı gıtu tı nan bıagu a baarı dı Liiva haagısı vuodiekemba die dı tuosinene nyinti baŋ mana suŋ kaanı wa, gbaŋ die yi wa Melikizedeki ba nyinti baŋ mana kaanı saŋŋa dieke Abarahami die dı yına wa.

¹⁰ Dama saŋŋa dieke Melikizedeki die dı haarına Abarahami wa, die ba ye ka murı Liiva ama wonuŋ Liiva die bie wo u chıwıkuŋ Abarahami wa ma.

¹¹ Nımuŋ die yi Izara vuosi mıra ta die dagı Liiva maarıŋ ba kaabiŋ tuuma dı sına die. Du yi ta kıkabıtıba diekemba die dı nyına Liiva maarıŋ ma tuuma dı bıagu a yie vuosi sugıyalıntielıŋ, dı tuŋ kaŋ bı yi talası dı kıkabıtıba gaŋ vuodieke

dı kana ka nyıŋ Arɔni maarıŋ ma ama ta yi kıkkaabıtı sıba Melikizedeki keŋ.

¹² Dama ba keŋ tarıŋı kıkkaabıtıba vɔarıŋ, dı yiwo talası dı ba tarıŋı mıraha gbaŋ.

¹³ Ta tı Yɔmɔtien vuodieke wıa tı balala naa wa, nyıŋ wa buurigaan ma. Ta vuon dı ye ka nyıŋ ɔ buurıŋ ma a yi kıkkaabıtı.

¹⁴ Vuon mana wɔŋ sıba a baarı wɔnıŋ Yısa die nyıŋ wa Juda buurıŋ ma, ta Mosisi die dı ka balı dı kıkkaabıtıba nan nyıŋ ba buurıŋ ma.

Yısa sıı sıba Melikizedeki

¹⁵ Saŋŋa dieke kıkkaabıtı gaan sıba Melikizedeki die dı kenne keŋ wo die dı yi an tı faası sıba wıaha chıaŋ.

¹⁶ Wɔnıŋ die ɔ ka yi kıkkaabıtı yaa gamma vuota mıraha ma, ama die ɔ bırıŋ wa kıkkaabıtı miivoli dieke dı wone kpatıŋ hagırıŋ ma.

¹⁷ Dama dı maagıya Nımuŋ gbaŋkɔ ma dı, “Nan yi kıkkaabıtı yaa gamma haahuu, sıba Melikizedeki die dı sına die wo.”

¹⁸ Die wıa mırikɔɔrı ka bı tuma dama ka wo hagırıŋ anan nybarı.

¹⁹ Dama Mosisi mıraha die ka bıaŋı yi jaan dı beri vııııŋ. Ama lele tı yaa tama dieke dı kpana ka, ka ma tı chıŋ gbigi Nımuŋ.

²⁰ Ta Nımuŋ dı bı yi nɔaŋ a gɔtı ka ma. Nımuŋ die ka yıa nɔaŋ die ba kalınnana kıkkaabıtıba mi wo.

²¹ Ama Yısa die keŋ yiwo kıkkaabıtı saŋŋa dieke Nımuŋ dı yına wa nɔaŋ ta balı wa dı:

“Manıŋ Nımuŋ yı wa nɔaŋ
ta kaan bı tarıŋı n sɔŋanyile, ta baarı

‘Fɔnɔŋ fɔ bala fɔ yi kɪkaabitɔ yaa gamma haahuu.’ ”

²² Die wɪa, Yisa yiwo vuodieke dɪ dagɪna dɪ nɔa dieke dɪ kpɪna beri mɪŋ ta wo tarɪŋɔŋ.

²³ Kɔrɪŋ ma wa kɪkaabitɔba mi wo die kpiye mɪŋ ta ba chanchaalɪŋ dɪ tuose ba tɔɔma, die wɪa die ba dala.

²⁴ Ama Yisa nɪŋ ɔ nan dɪ beri ta yi kɪkaabitɔ yaa gamma haahuu ta ɔ tɔɔmaha kaanɪ nyɪŋ ɔ nuusi me aŋ vuogaanɪ tuoke.

²⁵ Die wɪa, vuodiekemba dɪ chɔnna gbɪgi Nɪmɪŋ, wɔnɪŋ Yisa saanɪ ma naa, ɔ nan bɪagɪ a gbati ba a taanɪ leleke gie aŋanɪ saŋŋa dieke dɪ kienene wo, dama wɔnɪŋ ɔ bie wo ɔ miivoli me saŋŋa mana mɪŋ, ta jɔɔsa Nɪmɪŋ a yɪa ba.

²⁶ Die wɪa, Yisa yine tɪ kɪkaabitɔba jakɔɔŋ dieke dɪ sunɪnene tɪ tɪ yaalala dene. Wɔnɪŋ ɔ yiwo sɔgɪyalɪntɪeŋ ta wo bɪanɪ: ɔ bie ɔ tɔanɪ ta ka sɪ sɪba vuodiekemba dɪ yalla bɪanɪ wa, ta Nɪmɪŋ dɪ kɔtɪ wa a tɪanɪ arɪzanna ma tielɪŋ mana.

²⁷ Kɪkaabitɔba nyɪŋkɔra banɪŋ ba die wolɪŋ kaaba daanɪ nɪŋ mana ba gbanɪ gbanɪ ba wɔbɪati wɪa, ta bɪ kaaba yɪa vuosisi wɔbɪati wɪa, wɔnɪŋ Yisa nɪŋ ka sɪ die, die ɔ nagɪ wa ɔ gbanɪ a yi kaabi balɪmɪŋ, kaabɪŋ bɪ wori.

²⁸ Mosisi miraha ŋaanɪ vɔara vuotanɪ a yie be kɪkaabitɔba nyɪŋkɔra ama ta ba ka mɪŋŋɪ beri vɔnɪŋ a kpatɪ. Miraha kɔanɪ chaanɪ Nɪmɪŋ die dɪ yɪ nɔanɪ ta nagɪ ɔ Bɔadembɪŋ a yi wo kɪkaabitɔ, wɔnɪŋ ɔ nan dɪ beri vɔnɪŋ yaa gamma haahuu.

8

Yisa yine tɪ kɪkaabitɔba jakɔɔŋ

¹ Wudieke ti bala naa chuan yiwo naa, ti yaa wa kikaabitiba jakuun ta u kalu Nmun vuodieke di yalla haguun mana nuudiigin chaan naari ma arizanna ma,

² ta u tuma kikaabitiba nyunkura tuma Nmun kasi dian kasi vuku ma; kanun ka yine wusie jiamun vun ta ti Yomtien die di wonsi ka da vuota.

³ Kikaabitiba jakuun dieke nun mana ba vuarina, die di yiwo talasi di u nagu piinisi ta bi yi kaaba a yi Nmun, die gban die di yi talasi di ti kikaabitiba jakuun gban yi jaan.

⁴ Du yi u tun bie tungbanka gie me, u tun kaan yi kikaabitu naada, dama kikaabitiba diekamba di yinana Nmun piinisi siba Juu vuosi mura ha di daguna die wo won beri mun.

⁵ Wudieke ba tunnana naa wa yiwo arizanna ma vun niasun. Naa wia Nmun die di kpaan Mosisi sanja dieke die u balla u wonsi Nmun jiamun vuku, Nmun die di kpaan wa ta baari di, "Yime jaan mana mana siba n daguna fu tannu sikpen wo."

⁶ Ama Nmun yi wa Yisa kaabun tun dieke di tianna ba kaabun tumaha siba u nuan di tianna ta bie vuotan anan wunun Nmun vuosisi sunsuku dene wo, dama u nuan taasi wa anan nyunvuna atian nuakuru.

⁷ Dama du yi ta bumbunan nuan die vana ta vuosi di bie vunun, die nun di tun kaan bi yi talasi di Nmun yi nuan a guti ka ma.

⁸ Ama Nmun die ye vuotan biabu sanja dieke u balla di:

"Manun Nmun bala naa:

sanŋa kienŋ ta n nan kenŋ yi nuahaaluŋ a yu
Izara vuosi aŋaŋ Juda vuosi.

9 Kanuŋ ka kaanŋ dı su sıba nu a dieke die n ziene
aŋaŋ ba choŋkubuluŋ
daa dieke die n yigine ba nuuŋ ta vbarı ba a
nyuŋ Ijipiti tuŋbaŋ ma wa.

Die ba ka dı nu a dieke die n yuna ba wa
die wıa n baga die dı wo ba ma.

10 Manuŋ Nmuŋ baaru n nan zienŋ nuaru gie aŋaŋ
Izara vuosi
daa diekemma dı kienene wo:

N nan wa marı n mıraha ba suŋanyile me
ta maagi ha ba suŋı ma.

Manuŋ n nan yi ba Nmuŋ,
aŋ ba dıaŋ ba yi n vuosi.

11 Dı kaanŋ bı yi talası dı vuonŋ dagı ı chanchaanŋ
yaa a balı ı chanchaanŋ dı
'Fınuŋ, summa Nmuŋ.'

Dama ba mana nan kenŋ sıba muŋ
vuodiekemma dı yine vuokpuuma aŋaŋ
wabıtu mana.

12 N nan kenŋ vaa ba wubıatı a chaa ba
ta kaanŋ dı tınsa ba wubıatıtu wıa."

13 Nmuŋ dı dene balı nuahaaluŋ wıa die yine
bımbuŋaŋ nuaru dı yi nuakubıru, ta jadieke nuŋ
mana dı kubırunna ta nyuŋ, ka kaanŋ ybası ta ka
bıa.

9

*Tuŋbaŋka gie Nmuŋ jıamuŋ aŋaŋ arızanna ma
Nmuŋ jıamuŋ wıa*

¹ Bumburɔŋ nɔari die yaa wa mura yaa gamma ba baan nan jian Nmɔŋ dene anan jigidieke ba baan di jama wa tɔŋbanɔka gie me.

² Die ba kpɔi wo dɔŋɔɔ gbanɔŋ vuɔŋ ta yaa juone ale. Die ba wasa juodieke die di benne nɔŋŋa wa, Kasɔ Jigiri. Mi die ba zien jadieke ba naguna popolisi a sɔga ka ma ta teebuli di zie ka ma ta paanɔ dieke die ba naguna a yi Nmɔnnɔ di diisi teebulike me.

³ Die garɔ dieke di puone juone ale wo kɔan die ba wasa kasɔ diaŋ kasɔ jigɔŋ,

⁴ die ka sɔŋ die kori dieke ba naguna saluma a wonɔ wa ta ba jɔa nyɔnyɔɔɔgɔvɔna ka ma a ya Nmɔnnɔ anan Nmɔŋ nɔaha a daka dieke ba naguna saluma a marɔ ka mana wa die di beri. Ka ma saluma gbien die di beri ta nyindiike dieke ba wasɔnana maana wa die di bie ka ma anan Arɔni daanɔbanɔŋ dieke di tɔsɔna vaatɔ anan tan teelike ale dieke Nmɔŋ muraɔa di maaguna a diisi a ma wa di beri.

⁵ Die adaka ka sikpen die nyinti atan die yalla chobiti ta daga di Nmɔŋ bie me, ta a chobititi die di jatɔ a ligi jigidieke Nmɔŋ di nagunana wɔbɔatɔ a chaa wa. Ama lele n kaan bɔagɔ a dagɔ wɔaha chɔasɔ mana.

⁶ Naa die di sɔ, die kɔkaabitɔba die ŋaan juo juodieke di bene nɔŋka ma daan mana a tɔma ba Nmɔŋ jamɔŋ tɔma,

⁷ ama kɔkaabitɔba jakɔɔri nyɔna ma ŋaana juo juodieke di bene sɔkɔ ma wa, bɔŋ mana bɔnyɔ v juo mi. V ŋaan nagɔ wa zɔŋ a juu yi kaaba a yi Nmɔŋ v gban gban v wɔbɔatɔ wɔa anan vuosisi di yine wudiekemba ta ka sɔba baari a

yiwo wobiatiti.

⁸ N̄m̄uŋ Hal̄kas̄ka die m̄uŋu daga yaa gamma N̄m̄uŋ j̄am̄uŋ v̄uku gie, d̄i j̄igidieke d̄i yine kas̄ d̄iaŋ kas̄ j̄igiri die ye ka yuori saŋŋa dieke juodieke d̄i bene nuŋka d̄i yene zie wo.

⁹ Naa yiwo dagiti a ȳi t̄uŋu vuodiekemba d̄i bene leleke gie wo, ta daga d̄i vuodiekemba die d̄i j̄anna N̄m̄uŋu ta die ŋaŋ ȳia N̄m̄uŋ ba piinisi aŋaŋ ba d̄oŋu zumbu die ka biagi a v̄aru ba wobiat̄i N̄m̄uŋ nuŋŋa,

¹⁰ dama hanuŋ nuŋ die a yiwo nyindiike aŋaŋ nyiŋnyuuki diekemba die d̄i ch̄aruŋa aŋaŋ wudieke d̄i kana ka ch̄aruŋ, aŋaŋ nyuŋbanuŋ wonsuŋ wa. Genhe mana die yiwo nyuŋbanuŋ ma miraha d̄i ba d̄i ha yaa gamma a ga tugi saŋŋa dieke wonuŋ N̄m̄uŋ d̄i bala u ȳi ba mir̄haaluŋ.

¹¹ Ama Masia vuodieke d̄i yine nyuŋvuŋ dieke d̄i benne leleke gie k̄ikaabit̄iba jakuŋ w̄oŋ keŋ muŋ. Vuŋ dieke u kenne juu ta tuma ka ma naa yiwo v̄uŋkpen̄kpuŋ dieke d̄i benne vuŋuŋ aŋaŋ wusie; daa jadieke vuota d̄i kpine, ta a ka bi yi tuŋban̄ka gie jaŋ.

¹² Masia die d̄i kenne a juu bunyi j̄am̄uŋ v̄uku ma a ga tugi kas̄ d̄iaŋ kas̄ j̄igiri saŋŋa dieke wo, die u ka nagi bie aŋaŋ naaras̄i zuŋ a yi kaaba, ama die u nagi wa u gban̄ gban̄ u zuŋ a tuŋ ta v̄aru ti a nyuŋ biŋ ma yaa gamma haahuu.

¹³ Die ba ŋaŋ naga bie aŋaŋ naaras̄i zuŋ, ta die bi nagi naasaŋ a yi kaaba ta juu ka nyuŋbanuŋ bolin̄ ta nagi ka tanyeelin̄ aŋaŋ zumbu a mus̄ mus̄ vuodiekemba die d̄i yalla

biabu N̄m̄uḡ nuḡḡa, d̄i ka w̄ons̄i ba nyuḡḡbanuḡ aḡ ba ȳiant̄i.

¹⁴ Ama Masia die wo b̄ianḡ ta Hal̄kas̄ika dieke d̄i benne san̄ḡa mana haḡur̄uḡ ma w̄on̄uḡ Masia die d̄i naḡi ʋ ḡbanḡ a yi kaabi dieke d̄i bene ʋuḡuḡ ʋuḡuḡ a yi N̄m̄uḡ. Die w̄ia ʋ z̄imbu d̄i faas̄ina yaa haḡur̄uḡ ta ʋ̄ar̄i b̄ianḡ t̄i suḡit̄i ma. Ta lele t̄i nan b̄iaḡi j̄ianḡ Nabidie N̄m̄uḡ ta kaanḡ b̄i yie wudiekemba d̄i baanḡ yaa t̄i a ga kuḡ me.

¹⁵ W̄ur̄i gie w̄ia, Masia yine vuodieke d̄i vana nuahaalk̄u d̄i beri am̄u vuodiekemba N̄m̄uḡ d̄i wana wa nan ye alibarika dieke d̄i wone kpat̄ik̄u ta N̄m̄uḡ d̄i yi nuḡanḡ d̄i ʋ nan ȳi wa. Naa nan b̄iaḡi yi dama Masia die kpiye m̄uḡ, die d̄i vaa vuota d̄i ye ḡbatitaan̄uḡ a nyuḡ ba w̄ob̄iat̄i ma san̄ḡa dieke nuak̄uʋr̄i d̄i yine beri wo.

¹⁶ D̄u yi ʋuonḡ d̄i maaḡi ʋ faar̄i diile ḡbanuḡ, ʋuonḡ ka yese jaanḡ ntaala ba keḡ b̄iaḡi a daḡi d̄i vuodieke d̄i maaḡina ḡban̄k̄u kpiye m̄uḡ.

¹⁷ Dama san̄ḡa dieke vuodieke d̄i maaḡina faar̄i ḡban̄k̄u d̄i yine bie ʋ miivoli me wo, ḡban̄k̄u mi wo yiko.

¹⁸ Die w̄ia b̄umb̄uḡanḡ nuar̄i die d̄i wo yiko d̄u yi ba ka yi z̄imbu kaaba.

¹⁹ Mosisi die woliḡ m̄uḡl̄i wa N̄m̄uḡ m̄uraha mana s̄iba d̄i maaḡina dene wo. Ta ka kuḡanḡ chaanḡ ʋ naḡi vaat̄i a b̄ob̄i aḡanḡ yiise k̄ob̄uḡm̄uḡuḡ a naḡi s̄uge naaras̄i aḡanḡ bie z̄iḡ d̄i laḡuḡnana nyaanḡ a naḡi m̄isa m̄uraha ḡban̄k̄u ma aḡanḡ vuosisi mana ma,

²⁰ ta die bala d̄i, “Z̄imbu gie yine nūa dieke N̄m̄uḡ d̄i ȳina n̄i d̄i n̄i d̄ia daḡit̄i.”

21 Mosisi die dı bı nagı zımbı a mıstı Nımıj jıamıj vıkkı anıjı jadıekemba mana ba nagına a jıama Nımınnı ma.

22 Wusie, Nımıj mıraha ma zıj die vana jaajı mana dı bıe vıunıj ta wo dıgıntı, ta dı yı zıj dı ka nyıjya, Nımıj kaajı nagı vuosi wıbıatı a chaa ba.

Masia kaabıkkı kpise wo bıajı

23 Die wıa, die dı yıwo talastı dı ba yı kaaba a wınsı nyındıekemba dı yıne arızanna ma nyıntı nıasıj. Ama kaabı dieke dı tıanna naa balla ka wınsı arızanna ma nyıntı gbanı gbanı.

24 Dama Masia die ka ga juu juokasi dieke vuota dı nagına ba nuusi a mı ta ka nıası jıgıkası ka wa, ama die ı ga juu wo arızanna gbanı gbanı ma a zie Nımıj nıjıa tı sunıjıj wıa.

25 Juu vuosi kıkıabıtıba jakıvırtı njıanı juo kası dıajı kası jıgırtı bıjı mana bınyıtı anıjı dıjırtı zıj mıj. Ama Masia die ka ga juu dı ı nagı ı gbanı a yıme kaaba sanıja mana,

26 dama die ı tıj yı die, die nıj dı tıj nan yı talastı dı ı dıme wahala sanıja sanıja a nyıj sanıja dieke Nımıj dı naanna tıngbanıka gie wo. Ama leleke gie, sanıja dı gıgıne kpatıjı naa, die ı kenı nyıj bınyıtı dı ı nagı ı gbanı a yı kaaba ta kpısi bıajı.

27 Vuota mana baa ı kpı wo bınyıtı ta ka kvıanı chıanı Nımıj dıı wo ı sarıya.

28 Die gbanı gbanı Masia gbanı die dı nagı ı gbanı a yı kaaba bınyıtı dı ı vıarıtı vuosi pamı a nyıj bıajı ma, ı nan daanstı yıjıjı a kenı ama daa ı

bi vbari vuosi a nyuj ba bian ma ama ta gbati vuodiekemba di chuisinana wa wa a taan.

10

¹ Juu vuosi miraha die yiwo arizanna ma nyujvuna diekemba di kienene wo niasuj, ama daa ka gban gban. Die wia, kaabi dieke di wone kpatiku ta ba yie bij mana wa kaan biagi a yi vuodiekemba di kienene anan kaabiku kasi Nmuj nuja.

² Du yi die kaabiku tuj nan biagi wonsi ba sugiti, ba tuj nan kaabi bunyi ta vaa, ta bian kaan bi di ba.

³ Ama ba yie kaabaha mi muj bij mana ta a tinsa vuosi ba wobiati,

⁴ dama naarasu anan bie zumbu gie kaan biagi a vbari bian.

⁵ Die wia, die Masia die di bala u ken tungbanka gie me wo, die u bali a yi wa Nmuj di:

“Fujuj ka yaala kaaba anan piinisi,
ama wonsi wa nyujgbanj a yi muj.

⁶ Fu suj ka fiata anan dajisi ba nagina a yie kaaba
ta juha wobiati wia wa.

⁷ Die wia man baari di, ‘Nmuj, manuj n wonna di n yi wudieke fujuj fu yaalala,
siba di maagina die wo fu gbanjku ma yaa gamma n wia wa.’ ”

⁸ Die u wolin baari di, “Fujuj fu wo sugifaluj anan kaaba anan piinisi anan dajisi ba nagina yi kaaba ta ju ha wa anan kaabi dieke ba naana kaaba ba wobiati wia wa.” Die ba kaaba

kaabaha gie sɪba mɪraha dɪ dagɪna dɪ ba yime die wo.

⁹ Womi die ɔ bɪ baarɪ dɪ, “Nɪmɪŋ, n wɔnna n nan yi fɔ choti.” Die wɪa, Nɪmɪŋ vɔarɪ wa kaaba kɪraha mana a taanɪ ta nagɪ Masia kaabɪkɔ a zienɪ a nanɪ ma.

¹⁰ Yisa Masia die yiwo wudieke Nɪmɪŋ dɪ yaalala ta die nagɪ ɔ gbanɪ a yi kaaba bɔnyɪ ta vɔarɪ tɪ wɔbɪatɪ a taanɪ.

¹¹ Kɪkaabɪbalɪŋ dieke Juu vuosi kɪkaabɪtɪba dɪ ŋaana yie daanɪ mana wa kaanɪ bɪagɪ a vɔarɪ wɔbɪatɪ a taanɪ.

¹² Ama Masia nɪŋ die nagɪ wa ɔ gbanɪ a yi kaabɪŋ bɔnyɪ bɪanɪ wɪa, kaabɪ dieke dɪ yalla hagɪrɪŋ yaa gamma haahuu ta vɔara bɪanɪ sanɪa mana wa. Ta lele ɔ wa kalɪ wa Nɪmɪŋ nuudiiginɪ chaanɪ.

¹³ Mi ɔ wa chɪsa sanɪa dieke dɪ baanɪ kenɪ tɔgɪ anɪ Nɪmɪŋ nagɪ ɔ dataastɪ a yi ɔ nuusi me.

¹⁴ Die wɪa, wɔnɪŋ die ɔ yiwo kɪkaabɪ balɪmɪŋ ta yi vuodiekemba ɔ vɔarɪna a nyɪŋ bɪanɪ ma wa dɪ ba bemme vɪnɪŋ yaa gamma haahuu.

¹⁵ Nɪmɪŋ Halɪkastɪ gbanɪ di wo siara yaa gamma wurɪ gie mi, dɪ

¹⁶ “Manɪŋ Nɪmɪŋ, nɔarɪ gie manɪ baa n zienɪ ananɪ ba

daa diekemba dɪ kienene wo:

Manɪŋ n nan nagɪ n mɪraha a yi ba sɔgɪtɪ ma, ta maagɪha a diisi ba sɪkpara ma.”

¹⁷ Ta die bɪ balɪ a gɪtɪ dɪ, “Ta ba wɔbɪatɪtɪ ananɪ ba tɔntɔmbɪatɪ, n kaanɪ bɪ tɪnsɪha bɪbra.”

¹⁸ Die wɪa Nɪmɪŋ dɪ nagɪna wɔbɪatɪ a chaa naa, ɔ ka bɪ yaala kaabɪŋ mana bɪbra.

Ti chɔŋ gbigi Nɔmɔŋ

19 N nɔmballɩ, Yisa kumbu wɩa ti yaa wa sikimiŋ dɩ ti ga juu kasɩ dɩaŋ kasɩ wa jigiŋ.

20 Yisa nyɩŋgbaniŋ dieke dɩ yine sie haaliŋ aŋaŋ sie dieke dɩ yalla miivoli wo yuorine sanɔari a yi ti.

21 Ti yalla kɩkaabitɩ kpɩŋ dieke dɩ sɩna Nɔmɔŋ tigiŋ me wɩa,

22 nɩ vaa ti chɔŋ gbigi Nɔmɔŋ aŋaŋ sugu diekemba dɩ benne vɩɩŋŋ aŋaŋ wusie yada, ta da yallɩma chɩlɩŋ, aŋaŋ ti sugu diekemba Yisa zɩŋ dɩ vɔarɩna sɔŋanyilibɩati me wo, aŋaŋ ti nyɩŋgbaŋ dieke die ti sɩna aŋaŋ nyaan dieke die dɩ wone dɩgɩntɩ wa.

23 Nɩ vaa ti yigi tama dieke ti bala dɩ ti yallɩ wa a yalla keŋ keŋ ta da chɩlɩma, dama vuodieke dɩ yɩna ti nɔari yiwo wusietieŋ.

24 Nɩ vaa ti бага bemme tamba ma ta sunɩjime taŋ yaa gamma choti aŋaŋ tɔnɩvɩna yiile.

25 Nɩ da vaa ti vaa lagɩmɩŋ sɩba vuosi batan dɩ yinene dene wo, ama nɩ vaa ti faasi kpanɩma taŋ, sɩba ti yene ta ti Yɔmɔtieŋ daari faasi a chɔŋ gbige dene wo.

26 Ti sɩbɩna wusie dieke ba yuori dagɩ ti naa, dɩ yi ti ko yie biŋ, kaabiŋ bi wori a baan biagu a vɔari biabu mi.

27 Wudieke dɩ tɩalɩna yiwo sarɩya diile dieke dɩ yalla ŋmaamɩŋ aŋaŋ bolikpenkpɩŋ dieke dɩ kienene ta nan daansi a chɩsɩ vuodiekemba dɩ zetine Nɔmɩnɩ.

28 Vuodieke nɩŋ mana die dɩ zetine Mosisi miraha dɩsɩŋ, ta vuosi dɩ sɩba ta yi siara vuosi

bale yaa bataa, die ba ŋaan kva dɪ tien ta ka chɪga wa zɔɔlɪŋ.

²⁹ Die nɪŋ, yilime wudieke dɪ bala ka yi a yi vuodiekemba dɪ kana ka yɪa Ŋmɪŋ Bɔa wa jɪlɪma ta ka bɪ yɪa nɔari zɪŋ dieke dɪ yine tɪ kasɪ wa jɪlɪma ta zɪa Halkasɪ dieke dɪ sunŋine tɪ wo, banɪŋ vuosi mi nan faasɪ ye tɪbɪdatɪŋ pam.

³⁰ Dama tɪ sɪba dɪ Ŋmɪŋ baari dɪ, “Manɪŋ n balla n yɪŋŋi tun bɪaŋ.” Ka bɪ maagi dɪ, “Ŋmɪŋ nan ken dii ɔ vuosi sarɪya.”

³¹ Dɪ yaa ŋmaamɪŋ dɪ vuon juu miivolitien Ŋmɪnnɪ sunyurɪŋ ma.

³² Nɪ da daan ma sanŋa dieke nɪ wolinne a bɔgɪrɪ yaa gamma Masia ma wa, die nɪ dii wo wahala pam ama die a ka nyanŋɪ nɪ.

³³ Sanŋa a tan ba ŋaan zɪa nɪ wa yaalɪŋ ma ta mugise nɪ, ta sanŋa a tan dɪaŋ nɪ ŋaan yɪ siri dɪ nɪ gɔtɪ wa vuodiekemba ba mugisinene wo.

³⁴ Die nɪ ŋaan chɪga zɔɔlɪŋ aŋaŋ vuodiekemba dɪ benne dansarɪka ma wa, ta sanŋa a tan ba ken gbati nɪ nyinti, nɪ ŋaan yaa wa sɔgɪfalɪŋ dama nɪ sɪba a baari dɪ nɪ yaa nyindiekemba dɪ tɪanna die ta Ŋmɪŋ dɪ yɪ nɔaŋ dɪ ɔ nan yɪ nɪ wa aŋ ka bemme yaa gamma haahuu wo.

³⁵ Die wɪa nɪ da vasɪma nɪ kpanŋɪnana nɪ gban dene wo, dama ka yaa wa nyɔari pam a kien.

³⁶ Nɪ mɔ nɪ yallɪma suguru, ta biagi yi wudieke Ŋmɪŋ dɪ yaalala, ta ye jadieke die ɔ yɪna nɔaŋ dɪ ɔ nan yɪ tɪ wa.

³⁷ Dɪ maagiya Ŋmɪŋ gbankɔ sɔŋ dɪ:

“Dɪ tɪalɪ wa bɪta pilii
ta vuodieke dɪ balla ɔ ken wo nan ken
ɔ kaan yɔasɪ.

- 38 N vuovunaha nuḡ ba nan yi muḡ yada ta bemme;
ama dı yi ba wonyı dı yinḡi kvaḡ
n suḡ kaḡ fialı aḡaḡ wa.”
- 39 Tuḡuḡ tı ka yi vuodiekemba dı yinḡinene kvaḡ
ta nan yoru wa, ama tı yiwo Masia yada ta v gbatı
tı a taḡ.

11

Yada wıa

¹ Yada yiwo, fu tuone a dii dı fu yalla tama dı nan ye nyindiekemba wa nan seḡ ye he. Ta bı tuo dii dı fu kana ka yese nyindiekemba ba seḡ beri muḡ.

² Nmuḡ die bırı wa kurıḡ ma vuosi ba yada wıa.

³ Tı yada wıa tı sıba a baarı dı Nmuḡ die yuori wo v nuḡ a balı ta ḡmuḡsikpeḡ aḡaḡ tuḡgbaḡka gie dı naḡ. Die v nagı wa jadieke tı kana ka bıaḡi yese a naḡ jadieke tı yesinene naa.

⁴ Abeli die dı yine Nmuḡ yada wıa, die v yı Nmuḡ kaabı dieke dı faasına a vına a tuḡ Keeni kaabıku. U yadaka wıa Nmuḡ die dı baarı dı v yiwo vuovıuv, dama Nmuḡ gbaḡ suḡ die fialıya muḡ aḡaḡ v piinisisi. Abeli die kpiye muḡ, ama die v yine Nmuḡ yada wıa v ye bala muḡ jinne, dama wudieke v yine wo ye daga tı muḡ.

⁵ Enoki die dı yine Nmuḡ yada wıa die v ka kpiye, ama Nmuḡ die nagı wa muḡ a jbalı arızanna ma ta vuḡ dı ka bı ye wo. Dı maagıya muḡ Nmuḡ gbaḡku ma dı, Enoki die yiwo vuodieke dı fialına Nmuḡ suḡ ta v keḡ nagı wa a jbalı arızanna ma.

⁶ Vuonj wori a baanj biagi a ftali Nmunj sunj du yi di tienj ka yi wo yada, dama vuodieke nuj mana di kienene Nmunj jiginj mu u yi wo yada di wonuj Nmunj senj beri muj ta yia vuodiekemba di yaalala wa nyuari.

⁷ Nowa yada wia die di yi ta u wonj Nmunj kpaanku yaa gamma nyindiekemba die u kana ka biagi ye ananj u nine wo. Die u tuo Nmunj nuari ta kpaasi haarikpenkpuuj ta wonuj ananj u denj die di juu ka ma ta ye gbatitaanuj. Dene die di dagi di tngbanjka gie vuosi yaa wa bianj, ama u yadaka wia die di yi ta Nmunj di wa wa vuovuu.

⁸ Abarahami die yiwo Nmunj yada die wia sanja dieke Nmunj die di balu wa di u nyuj tngbanj dieke u benne wo a ga tngbanj dieke wonuj Nmunj di bala u nagi yi wa wa, die u saagi ta ga. Die u vaa wa u gbanj gbanj u tngbanjka ta ka siba jigidieke u ganana.

⁹ U yadaka wia die di yi u ga yi chaanu tngbanj dieke Nmunj die di yina nuanj di u nan yi wa wa ma. Die u bie wo donisi gbanji vuti ma; ta u balli Aziki ananj Jakobu vuodiekemba die di kenne tuo nuari dianj die di bie mi.

¹⁰ Dama Abarahami die chusa di u kenj juu tuj dieke Nmunj di tuurine ta mu wa ma, tika yiwo jadieke di balla ka bemme haahuu.

¹¹ U hogu Sara dianj die kurunya muj ta yi hogopuruuj, ama wonuj Sara yada wia die u kenj yigi nyuuti ta muru, dama u die siba a baari di Nmunj vuodieke di yina wa nuari yiwo wusietienj.

¹² Abarahami vuodieke di kana ka yua ananj kuj naa, ama u kasuj haagisi die di kenj dala

sıba chımarısı dı dala dene wo, ta bı dala sıba mıgıñ tambıstıñ dı dala dene ta wo bıısıñ.

¹³ Vuosi gie mana die keñ kpi mıñ añañ ba yada, ama ta ye ka tuo wudieke Nıñ dı yına nıañ dı ı nan yı ba wa, ama ba yadaka wıa die ba wolıñ ye ke saasaa, dama die ba sıba ta saagı dı ba yiwo chaanıñ ta kaañ yıası tıngbañka gie me.

¹⁴ Vuodiekemba dı balala wıaha gie wo yuori daga wa dı ba yaala ba gbañ gbañ ba tıngbañ.

¹⁵ Die ba ka yile yaa gamma tıngbañ dieke ba vana wa, dı yi die ba tıñ yile ka wıa, ba tıñ nan ye sien a yıññi ga ka ma.

¹⁶ Ama die ba yile mıñ yaa gamma tıngbañ dieke dı tıanna ka ta bie arızanna ma. Die wıa Nıñ dı ka chıga viivi dı ba wasıma wa ba Nıñ, dama die ı wınsı wa tıgıkrıñ a gbarı ba.

¹⁷ Abarahami dı yine Nıñ yada wıa, die ı nagı ı bıa Aziki dı ı yi kaaba a yı Nıñ sañña dieke Nıñ dı magıstına wa wa. Ye, wıññ Abarahami wo mi die yine vuodieke Nıñ dı yına nıarı mi, wıññ ı bına yi vuodieke dı nagına ı bıadembi balımıñ dı ı yi kaaba a yı Nıñ.

¹⁸ Nıñ die wıñ balı wa mıñ dı, “Aziki ma nan ye haagıstı diekemba n yına nıarı dı n nan yı fı wa.”

¹⁹ Abarahami die yiwo yada dı Nıñ nan bıagı sıgırtı kuntı a nyıñ kuñ me, ta ka sen sıba Abarahami die tuo wo Aziki a nyıñ kuñ me.

²⁰ Aziki yada wıa die ı balı wıñññ dieke die dı balla ka keñ Jakobu añañ Esı ma wa.

21 Jakobu die dı yalla yada wıa, die v balla v kpi wo die v balı wovına a yı Josefu ballıdembisi wovıyı mana ta die keŋ jalıŋ v daaŋgbanıŋ ta juan Nmıŋ.

22 Josefu die dı yalla yada wa wıa die v balla v kpi wo, die v balı yaa gamma Izara vuosi dı balla ba nyıŋ Ijipiti tuŋgbanı ma dene, ta die balı yaa gamma ba balla ba yi v koba dene.

23 Mosisi chooŋ aŋaŋ v nuŋ die dı yalla yada wıa, die ba murına wa ta ye v vına dene wo, die ba nagı wa a lobıru chıta ataa, ta die ka chıga naan wa dı ziene nua dieke wo.

24 Mosisi die dı yalla yada wıa, die v bırunna wa die v ka saagıya dı ba wasıma wa Naan Faro la bva.

25 Die v saagıya mıŋ dı v dii wahala aŋaŋ Nmıŋ vuosi ama ta ka saagıya tuntumbıatı sugıfıalı dieke dı yine bıta wa.

26 Die v yiliye mıŋ dı, dı yi ba zıa wa Masia wıa dı yaa nyvırı pam a tıaŋ Ijipiti tuŋgbanı nyinti mana, dama v nine die bie wo nyvırı dieke dı kienene wo me mıŋ.

27 Mosisi die dı yalla yada wıa, die v nyıŋ Ijipiti tuŋgbanı ma ta die ka chıga naan wa sınyırı dieke dı baan keŋ v ma, ama ta die gara nuŋa sıba v seŋ ye wo Nmıŋ, vuodieke vuon dı kana ka yese wo aŋaŋ v nine wo.

28 Die v yalla yada wıa die v piili gasıtıaŋku dıbga, ta die yı nvaŋ dı Izara vuosi nagı zıŋ mıstı ba gbıabıstı amv kuŋ malakaka kaan keŋ a kvv ba bumbıŋaŋ ballıdembisi.

29 Die Izara vuosi yada wıa die dı yi ta muŋımuımbv die dı puo ta yi tuŋgbanı kpiıaŋ a

yı ba ba jwalı, ta Ijipiti vuosisi dıaŋ die dı mıa dı ba jwalı ama mɔgırı nyaabu die dı keŋ lagıŋ ta dii be.

³⁰ Izara vuosi yada wıa die ba chonna a gilin Jeriko tıka daraa ayɔpɔyı wa die ka gaama mana die dı nan dene.

³¹ Rahabi, hɔgɔ dieke die dı tɔnnana daakpana tɔmaha yada wıa die Izara vuosisi die ka gıtı kɔɔ wa aŋaŋ vuodiekemba die dı zetine Nımuŋ nɔarı, dama die ɔ muŋŋı tuo wo Izara vuodiekemba die dı kenne dı ba maansı daansı tıka chaantı.

³² N bı balı nı vuosi batan wıa a gıtı? Dı yi saŋŋa dı beri n tıŋ nan balı nı yaa gamma Gidioni wıa, aŋaŋ Baraki wıa, aŋaŋ Samasini wıa, aŋaŋ Jafita wıa, aŋaŋ Davidi wıa, aŋaŋ Samuli wıa, aŋaŋ Nımuŋ naazɔalıŋ wıa.

³³ Ba yada wıa die ba batan die dı wagı a nyanŋı tıŋgbanıstı, ta ba batan wudieke dı mɔna, ta tuo Nımuŋ dı yına nɔaŋ dı ɔ nan yı ba jadieke, ta ba batan die dı vaa naachige dı ka bıagı yuori a nɔa,

³⁴ ta ba batan dı kpisi bolikpıma, ta ba batan die dı chıgı nyıŋ takoobi kuŋ me. Ta ba batan die yiwo wabıtı ama a keŋ bıruŋ hagırıtıelin, ta batan dıaŋ die dı taa tɔŋ aŋaŋ hagırıŋ ta vaa tıŋgban gaası sojasisi dı chıgı.

³⁵ Ta hɔgɔba batan maarıtı vuodiekemba die dı kpine dı hagı kuntı me.

Ta ba batan die dı yine Nımuŋ yada wıa die ba nıgı kɔɔ ba, dama die ba ka yaala ba zeti Nımuŋ dııstıŋ ta chıgı nyıŋ kumbu me, ama die ba yaala ba hagı kuŋ me a ye miivoli dieke dı tıanna die.

³⁶ Die ba vɔarɩ wa ba batanƷ fala ta tɩbɩ ba, ta bobɩ ba batanƷ ananƷ chorɩma a nagɩ ba yi dansarɩka ma.

³⁷ Die ba taa ba batanƷ tana, ta die gobi ba batanƷ bule, ta die kva ba batanƷ ananƷ takoobi. Ba batanƷ die bobɩ wa yiise ananƷ bie gbanƷɩ ta dɩ dɩa ananƷ zɔɔlɩŋ, ta vuosi die dɩ mugise be ta yie be bɩanƷ.

³⁸ TɩŋgbankƷ gie vuosi die ka mu dɩ ba bemme ananƷ ba. Die ba dɩ dɩa muŋ hagɩyen me ananƷ tana ma, ta juo tanpaŋɩsɩ ananƷ vɔrɩtɩ diekemba dɩ benne tɩŋgbanƷ ma.

³⁹ Vuosi gie mana ba yada wɩa Nɩmuŋ die dɩ burɩ ba ama ba wɔnyɩ mana die ka tuo wudieke Nɩmuŋ dɩ yɩna nɔanƷ dɩ vɩ nan yɩ ba wa,

⁴⁰ dama Nɩmuŋ die wɔŋ sanƷ wa wudieke dɩ faasɩna vɩna a zien tɩ ama daa tɩ nyɩna ma, ba gbanƷ ba gɔtɩya muŋ. Nɩmuŋ sanƷkɩ die yiwo naa, dɩ banɩŋ ananƷ tɩ mana nan daansɩ a lagɩŋ a bemme vɩɩɩŋ ananƷ wusie.

12

Tɩ Chɔɔŋ Nɩmuŋ wɩa

¹ Vuosi gie mana yiwo siaratielinƷ a gilɩŋ tɩ. Die wɩa, nɩ vaa tɩ kpaŋŋɩ tɩ gbanƷ a vigi wudieke mana dɩ baanƷ kagɩ tɩ Masia sienƷ me a taanƷ, ananƷ bɩanƷ dieke dɩ baanƷ bɩagɩ a yigi tɩ; nɩ vaa tɩ dii suguru a mu mu dieke dɩ bala ka kenƷ tɩ wo naa.

² Nɩ ko vaa anƷ tɩ nine bemme Yisa ma; wɔnɩŋ tɩ yada dɩ taasɩ a nyɩŋ ka piilinƷ me ananƷ ka kpatɩŋ. Die vɩ ka chɩga viivi dɩ vɩ kpi dagarɩkɩ ma dama sɔgɩftalɩŋ die zene a gbarɩ wa ka kvanƷ chaanƷ, die

yine ɔ wa kalɪ N̄mɪŋ naalagban̄tɪ ma ɔ nuudiigin̄
chaan̄ lele gie wo.

³ Nɪ yilime yaa gamma wudiekemba die dɪ
haarɪna wa aŋan̄ vuobiatɪ die dɪ hana wa dene,
amɔ tɪ kaan̄ gbalɪgɪ ta kɔɔ tamaha.

⁴ Dama nɪ kpan̄ŋɪna nɪ gban̄ ta waga aŋan̄ bɪan̄
naa, nɪ wɔnyɪ ye ka kpan̄ŋɪ ɔ gban̄ a ga tɔgɪ
saŋŋa dieke ba kɔna wa.

⁵ Nɪ ka tɪnsa N̄mɪŋ dɪ kpaana nɪ sɪba chɔɔŋ
dɪ kpaanana ɔ ballɪ dene wo? Dɪ maagɪya dɪ:
“N bɔa, saŋŋa dieke N̄mɪŋ dɪ yɪa fɔ kpaamɪŋ, fɔ
wɔmɪna
dɪ yɪ ɔ datɪ fɔ tɪbɪŋ, daa vaa fɔ kpan̄ŋɪnana
fɔ gban̄ dene wo.

⁶ Dama N̄mɪŋ kpaama vuodieke ɔ chone mɪŋ,
ta vuodieke nɪŋ mana ɔ tuone a yɪ ɔ bɔa
wɔnɪŋ vuoke ɔ data ɔ tɪbɪŋ.”

⁷ Nɪ yalluma hanɪa nɪ wahala diile me, ta nagɪ ka
sɪba chɔɔŋ dɪ ŋaana a data ɔ bɔa tɪbɪŋ dene wo.
Nɪ wahala diilehe dagɪya mɪŋ dɪ N̄mɪŋ pɔgɪlɪ nɪ
mɪŋ sɪba ɔ ballɪ. Bɔa worɪ ta ɔ chɔɔŋ dɪ ka data
ɔ tɪbɪŋ.

⁸ Dɪ yɪ nɪ ka ye tɪbɪdatɪŋ sɪba ɔ ballɪ mana wa,
die nɪŋ dɪ dagɪya mɪŋ dɪ nɪ yiwo daakpana ballɪ
ta ka seŋ yɪ ɔ ballɪ aŋan̄ wusie.

⁹ Nɪ chɔalɪŋ vuodiekemba dɪ benne tɪŋgban̄ka
gie me data tɪ tɪba, ta tɪ yɪa ba jɪluma. Die wɪa,
nɪ vaa tɪ sɔbɪŋ tɪ gban̄ a yɪ N̄mɪŋ, vuodieke dɪ
yine tɪ halɪtɪ Chɔɔŋ wa ta ye miivoli.

¹⁰ Tɪ tɪŋgban̄ka gie chɔalɪŋ naga saŋŋa bɪta mɪŋ
a data tɪ tɪba sie dieke me ba yene ta dɪ vɪna,
ama N̄mɪŋ nɪŋ data tɪ tɪba dɪ ɔ sun̄ŋɪ tɪ, amɔ tɪ
nan dɪ beri kasɪ sɪba ɔ bene kasɪ dene wo.

11 Tıbıdatıŋ saŋŋa tua mıŋ ta wo sũgıfıalıŋ, ama ka kvaŋ chaan vuodiekemba dı dinene ka wahala ka ŋaŋ ye wo ka nyuarı dieke dı yine sũgıdũagıŋ aŋaŋ berıvııuŋ.

Kpaamuŋ

12 Nı gbalıgıya mıŋ, die wıa nı kpaŋŋı nı gbaŋ a bı hagırıma.

13 Nı bemme berıvııuŋ amũ nı nan ye gbatıtaanıŋ, ta nı gbalıgıı kaan vaa nı bıa.

14 Nı kpaŋŋı nı gbaŋ a bemme vııuŋ aŋaŋ vuon mana, ta bemme kası dama vuon worı a baan nan ye tı Yomũtıeŋ wo dıı yi ı ka yi kası.

15 Nı gbarı nı gbaŋ ta da keŋ waarı Nımuŋ zoolıncıgılaha. Nı wonyı da yallıma tuan ı sũŋ ma aŋ kanıŋ tuabũ mi keŋ yalla sũgıchũsũıŋ a keŋ nı chanchaalıŋ ma, ta chũsũı vuosi pam.

16 Nı gbarı nı gbaŋ ta da keŋ yime dıgıntı tũũma yaa ta daansa Nımuŋ wıa yorı sıba Esoo dı yine dene wo, ta die nagı ı nyıŋkũrıtı a tarıgı nyındııke a dıı bonyı wa.

17 Nı sıba a baarı ka kvaŋ chaan die ı yaala ı tuo alıbarıka a nyıŋ ı chooŋ wa jıgıŋ ta die kũŋ aŋaŋ nıntaantı ama ta die ka yeye, dama die ı ka ye sie dieke ı baan daagı a tarıgı wudieke ı wolinne a chũsũı wa.

18 Nııuŋ nıŋ nı ka keŋ jıgıdıeke nı baan bıagı gbı sıba Izara vuosi die dı kenne Sinayı tankpeŋkpuuŋ ma wa, jıgıdıeke bolıkpeŋkpuuŋ die dı dinene ta lımuŋkpeŋkpuuŋ dı beri, ta bũlũgııkpeŋkpuuŋ dı nıga wa,

19 ta kantaŋ die dı kəŋ ta ləŋ dı balı wa. Die ba wəŋna ləŋkə mi wo, ba piili juusa ta die ka yaala kanəŋ ləŋkə bı balı bıbra,

20 dama mırı dieke die ba wəŋna wa die haŋıŋ a yı ba mıŋ. Die ka baarı dı, “Dı yi dəŋ gbaŋ dı gbi tankpenkpuku ba mı ba taa ka aŋaŋ tana a kəs mıŋ.”

21 Mi die yaa ŋmaamıŋ pam, die wıa Mosisi die dı baarı dı, “Ŋmaamıŋ yalla mıŋ, ta n nyıŋbanıŋ dı chele.”

22 Ama nıŋıŋ nıŋ, nı keŋ wo kunkogi dieke ba wasınana Zayəni, wudieke dı yine miivoli-tien Ŋmıŋ tıŋkpenkpuŋ ta yi arızanna ma Jerusalemi wa, jigidieke malakasi tuse tuse dı laŋıŋna aŋaŋ sɔŋıfıalıku wa.

23 Nıŋıŋ nıŋ nı keŋ wo vuodiekemba Ŋmıŋ dı yine ı ballı ta ba saara dı maagı arızanna ma wa jigıŋ. Nı keŋ wo Ŋmıŋ vuodieke dı yine vuota mana sarıyadiiru wo jigıŋ, aŋaŋ sɔŋıyalıntielıŋ vuodiekemba Ŋmıŋ dı yi ta ba halıŋ dı mıŋıŋı beri wo jigıŋ.

24 Nı keŋ wo Yısa, vuodieke dı yine nuupəəŋıŋıŋ wa jigıŋ, ta bı keŋ nıahaalıku jigıŋ. Ta zıŋ dieke die dı nyıŋna daga wəwıŋ dieke dı tıanna Abeli zımbı wıa.

25 Die wıa, nı sımma ta da zeti dı nı wəŋ a yı Ŋmıŋ vuodieke dı balala yıa nı wa, dama Izara vuosi die dı zetine vuodieke die dı balala yıa ba tıŋbanıka gie me wo nıarı, die ı ka vaa ba tıbıdatıŋ; ta dı yi tı zeti ı kpaanıku die dı nyıŋna arızanna ma, lalıa tı baa tı yi a chıŋı nyıŋ tıbıdatıŋ ma?

²⁶ Saŋka mi die N̄m̄ūj l̄ōl̄ūj die d̄i d̄ōj t̄ūŋbaŋka gie, ama lele ɔ yi wa n̄vaŋ d̄i, “N̄ ka baa n̄ d̄ōj wa t̄ūŋbaŋka gie nȳuna ma b̄ibra, ama n̄ baa d̄ōj wa t̄ūŋbaŋka aŋaŋ ŋm̄ūnsikpeŋ gbaŋ.”

²⁷ “B̄ibra wa” daŋya d̄i nȳunnaaŋka mana nan d̄ōj ta v̄v̄, am̄v̄ nȳindiekemba d̄i kana ka b̄iagu d̄ōj wa nan t̄iati.

²⁸ Die w̄ia, t̄i tuone naari dieke d̄i kana kaan̄ d̄ōj naa w̄ia, n̄i vaa t̄i was̄uma N̄m̄ūj ta j̄ama wa aŋaŋ j̄ul̄ma aŋaŋ ŋmaam̄ūj aŋ ɔ nine suuli,

²⁹ dama Nabidie N̄m̄ūj s̄u s̄iba boli dieke d̄i dinene.

13

Kpat̄iŋ kpaam̄ūj

¹ N̄i ȳine Masia d̄i d̄ūs̄ūrūj w̄ia n̄i chome taŋ saŋŋa mana.

² N̄i da keŋ daaŋ d̄i n̄i tuo chaan̄ūj n̄i tige me, dama vuosi batan̄ yiwo die a tuo malakasi chaanti ta die ka s̄iba d̄i ba yiwo malakasi.

³ N̄i t̄ūns̄uma vuodiekemba d̄i benne dansar̄ika ma wa s̄iba n̄ūūj aŋaŋ ban̄ūj laḡūŋna bie dansar̄ika ma. Ta t̄ūns̄uma vuodiekemba d̄i dinene wahalaka s̄iba n̄ūūj aŋaŋ ban̄ūj dinene wahalaka.

⁴ N̄i yall̄uma j̄ul̄ma aŋaŋ taŋ, n̄i h̄oḡūba faarūj aŋaŋ n̄i dembisi yall̄ūj ma, ta da ȳime daakpana yaa h̄oḡukpana t̄ūma, dama N̄m̄ūj nan keŋ dat̄i vuodiekemba d̄i ȳinene die t̄iba.

⁵ N̄i v̄v̄ari n̄i lola a nȳūj ligire yaal̄ūj ma, ta vaa n̄i nine suuli jadieke n̄i yalla, dama N̄m̄ūj baarūj

dı, “N kaan wɔŋ vaa nı, ta n kaan wɔŋ daan nı wıa.”

⁶ Die wıa nı vaa tı yallıma sikiminŋ ta balı dı,
 “Nmunŋ yine n susunŋiru,
 n kaan dı chıga ŋmaamunŋ.

Bıa vuota dı nan bıagı a yi munŋ?”

⁷ Nı da keŋ daan nuŋŋandusırıkıraha die dı bala Nmunŋ wıa a yıa nı wa, ta tınsı die ba benne dene ta keŋ kpi dene wo, ta chansıma ba yada.

⁸ Yısa Masia dı sına die diene wo, ı sı wa die jinne, ta nan dı sı die yaa gamma haahuu.

⁹ Nı da vaa dagıhaalunŋ yiri yiri vaa nı taarı a nyun sievunŋku ma. Dı vına dı Nmunŋ sunŋinŋ yı vuon hagırunŋ ı sunŋ ma; nyindiike diile chvaraha dusunŋ kaan yı wa hagırunŋ. Vuodiekemba dı pɔgılna nyindiikehe chvaraha kaan wɔŋ ye sunŋinŋ a nyınna ka ma.

¹⁰ Kıkabıtıba diekemba dı yinene kaaba Juu vuosi Nmunŋ jamunŋ jiginŋ wo, wo sienŋ dı ba dii kaabaha dı diisine tı koriku me wo.

¹¹ Ta Juu vuosi kıkabıtıba jakıvırı ŋaanŋ yaa wa dɔŋıstı zınŋ a ga juu kası dıanŋ kası jıgırı dı ı yi kaaba bıanŋ wıa, ama ka kvanŋ chaanŋ ba ŋaan jıv wa dɔŋıstı nyunŋbanŋıstı tıka kvanıvanŋ.

¹² Die wıa Yısa gbanŋ die kpi wo tıka kvanıvanŋ, dı ı vvarı vuosisı a nyunŋ ba bıanŋ ma ananŋ ı gbanŋ gbanŋ ı zınŋ.

¹³ Die wıa, nı vaa tı nyunŋ ga ı jiginŋ a ga dii viivi ananŋ wa.

¹⁴ Dama tınŋ dieke dı bala ka bemme yaa gamma tunŋbanŋka gie me worı, ama tıgı dieke dı kienene wo tı chısa.

15 Die wia, ni vaa ti biruma N̄m̄ij saan̄ sañña mana Yisa Masia saan̄ ma; biri dieke di nyinana ti nua ma wa yine kaaba a yi wa.

16 Ni da vaa di ni yime v̄un̄ij a sun̄jime tan̄, dama a yine kaabi diekemba di fialinana N̄m̄ij s̄ñ.

17 Ni saagama yima ni nuññand̄us̄un̄ij ta dia ba nua, ban̄ij ba daans̄inana ni haaliti ta ka voose, dama ban̄ij ba bala ba ken̄ dagi ba tunna dene a yi N̄m̄ij. Du yi ni saaga a yia ba ba nan di tuma ba tuma añañ s̄ḡifal̄ij di daa die ba nan di tuma añañ s̄ḡich̄us̄un̄ij, die kaan̄ sun̄ji ni.

18 Ni j̄us̄uma N̄m̄ij a yima ti. Ti siba di ti ka yi wun̄ij a ch̄us̄i ta yaala ti yime wudieke di m̄na sañña mana.

19 Ama n faasi j̄us̄a ni di ni j̄us̄uma N̄m̄ij di v̄ vaa n yin̄ji ken̄ ni j̄igin̄ daraa gie nuññ.

Kpat̄ij N̄m̄ij j̄us̄un̄ij

20 N̄m̄ij vuodieke di yinana ti s̄ḡid̄baḡi die s̄ḡir̄ina ti Ȳom̄tien̄ Yisa a nyin̄ij kuñ me. W̄un̄ij Yisa wa yine gb̄iḡbar̄it̄ kpen̄k̄un̄ij, dama die v̄ k̄piye m̄ij, ta v̄ z̄ij di w̄ns̄i N̄m̄ij nuari dieke di bala ka bemme yaa gamma haahuu wo,

21 w̄un̄ij v̄ m̄ij̄i a w̄ns̄i beri v̄un̄ij am̄u ni nan di yie wudieke v̄ yaalala, ta tuma tunv̄una mana; Yisa Masia wia, v̄ vaa ni yi vuodiekemba di fialinana v̄ s̄ñ. W̄un̄ij Masia s̄na bir̄ij yaa gamma haahuu. Wusie.

Kpat̄ij w̄balika

22 N n̄balli, n j̄us̄a ni di ni dii suguru ta w̄ñ n kpaan̄k̄u gie, dama gban̄ dieke n maagina a yia ni naa yiwo gban̄ gobin̄.

²³ N yaala nu summa di ba vbari ti n umbua Timoti a nyuη dansarukaka ma muη. Du yi u keη n jigin lele, maη keη kien n nan yaa wa keη.

²⁴ Nu waasi nu nuηηanduuruiba mana aηaη Nmuη vuosi mana a yi ti. Ti n umballu diekemba di nyuna Itali tuηgbaη ma waasa nu.

²⁵ Nmuη suηηi nu mana.

Nmin Nuahaalɔ Gbanɔ Kɔmɔ
Konni NT (Ghana)

copyright © 2004-2019 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Konni)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-18

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 1 Oct 2024 from source files
dated 29 Jan 2022

5d16fd5e-902d-51bf-967c-3e7c4efb8e57